

Dosarul nr. 2ra-1635/2019

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (P. Harmaniu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (M. Anton, V. Cotorobai, I. Țurcan)

DECIZIE

13 noiembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Maria Ghervas
Victor Burduh

examinând recursul declarat de Peancovschi Dina în nume propriu și în interesele minorei XXX, reprezentată de avocatul Spalatu Veaceslav,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Peancovschi Dina în nume propriu și în interesele minorei XXX împotriva Întreprinderii de Stat Compania Aeriană „Air Moldova” privind repararea prejudiciului material, moral și încasarea penalității, dobânzii de întârziere,

împotriva deciziei din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Peancovschi Dina în nume propriu și în interesele minorei XXX, s-a admis apelul declarat de Întreprinderea de Stat Compania Aeriană „Air Moldova”, s-a casat hotărârea Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani din 01 octombrie 2018 și s-a emis o hotărâre nouă de respingere a acțiunii ca neîntemeiată,

c o n s t a t ă:

La 11 ianuarie 2018 Peancovschi Dina în nume propriu și în interesele minorei XXX, reprezentate de avocatul Spalatu Veaceslav au depus cerere de chemare în judecată împotriva ÎS CA „Air Moldova” privind repararea prejudiciului material, moral și încasarea penalității, dobânzii de întârziere, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că la 05 august 2017, ora 13.10 reclamantele au avut programat zbor operat de ÎS CA „Air Moldova”, cursa 9U891 (Chișinău-Roma), însă din motive necunoscute, zborul a fost amânat pentru 05 august 2017, ora 19.00.

La punctul de destinație (or. Roma) au ajuns la 05 august 2017, aproximativ în perioada orelor 21.00 – 21.30. Din cauza întârzierii cursei menționate cu 5 ore și 50 minute, au omis o altă cursă la tren rezervată din timp, pe itinerarul Roma Termini –

Reggio Di Calabria Centrale, preconizată pentru 05 august 2017, ora 17.25, costul integral al căreia a constituit suma de 125 Euro.

Astfel, neavând cunoștințe în raport cu orașul în care se aflau, limba de stat respectivă și în lipsa surselor financiare, au fost nevoite să petreacă noaptea din 05 august 2017 spre 06 august 2017 în gara feroviară din Roma, fără hrană și apă îndeajuns.

Mai mult, au fost nevoite să procure din nou bilete spre destinația finală (Viile S.Giovanni, Italia), traseul fiind format din mai multe curse și intervale îndelungate de timp, circumstanțe care le-a influențat starea fizică și psihică generând stres și oboseală.

La 22 august 2017 în adresa ÎS CA „Air Moldova” a fost depusă reclamația nr.48/10, prin care s-a solicitat prezentarea explicațiilor și compensarea cheltuielilor suportate, iar printr-un răspuns le-a fost comunicat faptul că ÎS CA „Air Moldova” recunoaște reținerea cursei 9U891 (Chișinău-Roma) din motivul necesității asigurării securității zborului.

Au menționat faptul că în cazul reținerii zborului din vina prestatorului de servicii acesta oferă pasagerilor opțional posibilitatea de a fixa un nou termen pentru călătorie conform biletelor, de a fi transportați cu zboruri alternative sau să ceară rambursarea costului total al biletelor de avion neutilizat.

Prin răspunsul recepționat de la ÎS CA „Air Moldova”, atât pasagerilor cursei respective în general, cât și Dinei Peancovschi și minorei XXX în special, nu le-a fost adus la cunoștință dreptul opțional menționat. Iar în perioada aflării în Aeroportul Internațional Chișinău, nici nu au fost asigurate cu apă și lucruri strict necesare, inclusiv pentru copii.

Dat fiind faptul că distanța rutei ortodromice Chișinău–Roma constituie aproximativ 966 mile (1555 km), conform pct. 18 lit. a) din Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin Hotărâre a Guvernului nr.836 în 08 noiembrie 2012, solicită încasarea sumei de 800 Euro cu titlu de compensare legală pentru amânarea zborului (câte 400 Euro pentru fiecare).

Conform art. 21 alin. (1) și art. 32 alin. (2) din Legea privind protecția consumatorilor nr. 105 din 13 martie 2003, solicită încasarea sumei de 2537,50 de lei cu titlu de penalitate legală pentru întârzierea zborului (echivalentul a 10% din suma de 4350 de lei pentru o întârziere de 5 ore și 50 minute).

În opinia reclamantei compensarea pentru întârzierea zborului constituie suma de 800 Euro, iar data scadenței achitării acesteia a fost 14 septembrie 2017, solicită încasarea dobânzii de întârziere în sumă de 46,69 Euro.

Dat fiind faptul că au omis o cursă rezervată din timp Roma – Termini – Reggio Di Calabria Centrale, preconizată pentru data de 05 august 2017, ora 17.25, iar costul integral al biletelor a constituit suma de 125 Euro, fiind nevoite să procure bilete repetat, au suportat cheltuieli în mărime de 120 Euro.

Având în vedere faptul că se aflau în stare de oboseală fizică puternică, frică și panică datorită situației create în legătură cu amânarea zborului, lipsei surselor financiare, precum și prejudiciului cauzat personalității sociale ale acestora (cinstei, onoarei, demnității și vieții private, care au fost puse în discuție prin comportamentul reprezentanților pârâtului), solicită compensarea prejudiciului moral în beneficiul Dinei Peancovschi estimat la suma de 3000 de lei și în beneficiul minorei XXX estimat la suma de 5000 de lei.

Solicită Peancovschi Dina în nume propriu și în interesele minorei XXX încasarea sumei de 800 euro cu titlu de compensare legală pentru amânarea zborului (cîte 400 euro pentru fiecare); sumei de 2537,50 de lei cu titlu de penalitate legală pentru întîrzierea zborului (echivalentul a 10% din suma de 4350 de lei pentru 5 ore și 50 minute); sumei de 46,69 euro cu titlu de dobîndă de întîrziere pentru neachitarea în termen a compensării legale; sumei de 225 euro cu titlu de cheltuieli de transport feroviar suportate în legătură cu amînarea zborului; compensarea în beneficiul Dinei Peancovschi a prejudiciului moral estimat la suma de 3000 de lei și în beneficiul minorei XXX a prejudiciului moral estimat la suma de 5000 de lei, precum și compensarea cheltuielilor de judecată compuse din taxa de stat în sumă de 742 de lei și cheltuieli poștale în sumă de 11,45 lei.

În drept acțiunea a fost întemeiată în baza prevederilor art. 512 alin. (1), art. 514. 575 alin. (1), art. 602 alin. (1) și (2), art. 984, art. 988 alin. (2) și (3), art. 1398 alin. (1), art. 1416 alin. (1)-(3) din Codul civil, pct. 18 lit. a) din Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întîrzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 836 din 08 noiembrie 2012, art. 21 alin. (1). art. 32 alin. (2) din Legea privind protecția consumatorilor nr. 105 din 13 martie 2003, art. 19 din Convenția pentru unificarea anumitor reguli referitoare la transportul aerian internațional încheiată la Montreal la 28 mai 1999, la care Republica Moldova a aderat prin Legea Parlamentului nr. 254 din 05 decembrie 2008. Regulamentul (CE) nr. 261/2004.

Prin hotărîrea din 01 octombrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Peancovschi Dina în nume propriu și în interesele minorei XXX împotriva ÎS CA „Air Moldova” privind repararea prejudiciului material, moral și încasarea penalității, dobînzii de întîrziere.

S-a încasat de la ÎS CA „Air Moldova” în beneficiul Dinei Peancovschi suma de 250 euro cu titlu de compensație pentru întîrzierea zborului, convertiți în valută națională conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la data executării hotărîrii, suma de 29,13 euro cu titlu de dobîndă de întîrziere, convertiți în valută națională conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la data executării hotărîrii, suma de 11,45 lei cu titlu de cheltuieli poștale și suma de 500 de lei pentru compensarea prejudiciului moral.

S-a încasat de la ÎS CA „Air Moldova” în beneficiul XXX suma de 250 euro cu titlu de compensație pentru întîrzierea zborului, convertiți în valută națională conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la data executării hotărîrii, suma de 29,13 euro cu titlu de dobîndă de întîrziere, convertiți în valută națională conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la data executării hotărîrii, precum și suma de 1000 de lei pentru compensarea prejudiciului moral.

S-a încasat de la ÎS CA „Air Moldova” în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 740 de lei.

În rest, cererea de chemare în judecată s-a respins ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Peancovschi Dina în nume propriu și în interesele minorei XXX, și s-a admis apelul declarat de ÎS CA „Air Moldova”, cu casarea hotărîrii din 01 octombrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, cu pronunțarea unei hotărîri noi, prin care cererea de chemare în judecată depusă de Peancovschi Dina în nume propriu și în interesele minorei XXX împotriva ÎS CA „Air Moldova” privind repararea

prejudiciului material, moral și încasarea penalității, dobânzii de întârziere, s-a respins ca fiind neîntemeiată.

Pentru a concluziona astfel instanța de apel a reținut faptul că la verificarea stării tehnice a avionului ER-AXV a ÎS CA „Air Moldova” a cursei 9U 0891 s-a constatat existența unor defecțiuni tehnice, circumstanță ce a dus la imposibilitatea efectuării zborului la ora stabilită.

Prin prisma pct. 14 din Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.836 din 8 noiembrie 2012, Colegiul Civil a apreciat că operatorul aerian nu putea să prevadă apariția defecțiunii enunțate.

Astfel, faptul întârzierii zborului se datorează unei împrejurări excepționale care nu a putut fi evitată în pofida adoptării tuturor măsurilor posibile.

A specificat că contrar argumentelor invocate de Peancovschi Dina și în interesele minorei XXX, instanța de apel a reținut că ÎS CA „Air Moldova” a demonstrat că întârzierea zborului a avut loc din cauza unor împrejurări excepționale, fiind cauzată din motivul că pe rezervorul interior de combustibil LH, indicatorul de cantitate de combustibil era inoperabil și s-a constatat scurgerea suspectă a combustibilului. Totodată, s-a identificat o disfuncționalitate la sistemul de indicare a cantității de combustibil (FQI), care oferă indicații separate și totale privind cantitatea de combustibil. Defecțiunea tehnică a fost neprevăzută și ar fi putut afecta siguranța zborului.

Instanța de apel a conchis că la caz nu sunt aplicabile prevederile pct. 18 din Regulament (cap. V. Dreptul la Compensatie). Or, obligația achitării acesteia este exclusă prin aplicarea dispozițiilor pct. 14 din Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.836 din 8 noiembrie 2012. Iar reținerea zborului (cursei) din motive tehnice reprezintă o cauză care îl exonerează pe transportator de răspundere, deoarece acesta nu a acționat din intenție sau culpă gravă, securitatea zborului fiind o obligație legală a oricărui transportator aerian, iar reținerea cursei a avut loc din motivul asigurării securității zborului.

La 27 iunie 2019 Peancovschi Dina în nume propriu și în interesele minorei XXX, reprezentată de avocatul Spalatu Veaceslav, au declarat recurs, solicitând casarea integrală a deciziei din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, casarea parțială a hotărârii din 01 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, în latura încasării prejudiciului moral, neadmiterea pretențiilor înaintate privind cheltuielile de transport feroviar suportat în legătură cu amânarea zborului, cu pronunțarea unei hotărâri noi prin care se va admite parțial cererea de chemare în judecată, după cum urmează: a se încasa de la ÎS CA „Air Moldova” în beneficiul Dinei Peancovschi copilului minor XXX, prejudiciul material a câte 250 euro cu titlu de compensare legală pentru amânarea zborului, a câte 29,13 euro cu titlu de dobândă de întârziere pentru neachitarea în termen a compensației legale, suma de 11,45 lei cu titlu de cheltuieli poștale, suma de 225 euro cu titlu de cheltuieli de transport feroviar, precum și încasarea prejudiciului moral în sumă de 3000 de lei în beneficiul Dinei Peancovschi și 5000 de lei în beneficiul copilului minor XXX, precum și compensarea cheltuielilor de judecată sub formă de taxă de stat și asistență juridică.

În susținerea recursului au invocat încălcarea esențială a normelor de drept material în forma interpretării eronate a normelor de drept material, în corespundere cu prevederile art. 432 alin. (2) lit.a) și c) Cod de procedură civilă.

În motivarea recursului au reiterat circumstanțele de fapt expuse în cererea de chemare în judecată.

Suplimentar au indicat că instanța de apel nu a combătut concluziile primei instanțe privitor la împrejurările excepționale în temeiul art. 14 din Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 836 din 08 noiembrie 2012.

Au opinat că instanța de apel nu a apreciat multiaspectual circumstanțele cauzei, or prima instanță corect a concluzionat răspunderea transportatorului privind întârzierea zborului și prejudiciul cauzat de întârzierea zborului, iar existența circumstanțelor de forță majoră ce ar exonera transportatorul de răspundere nu a fost probată.

La 22 iulie 2019 în adresa intimațiilor a fost expediat copia recursului declarat de Peancovschi Dina în nume propriu și în interesele minorei XXX, reprezentată de avocatul Spalatu Veaceslav, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței la recurs (f.d. 141).

La 12 august 2019 reprezentantul ÎS CA „Air Moldova” a depus referință pe marginea recursului declarat, solicitând declararea recursului ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul împotriva deciziei se depune în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Decizia instanței de apel a fost pronunțată la 14 martie 2019 și expediată în adresa participanților la proces la 18 aprilie 2019 (f.d. 132), însă la dosar lipsește confirmarea recepționării deciziei de către părți.

Astfel recursul declarat la 27 iunie 2019 de Peancovschi Dina în nume propriu și în interesele minorei XXX, reprezentată de avocatul Spalatu Veaceslav, se consideră a fi depus în termenul prevăzut de lege.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 25 septembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat, va casa decizia instanței de apel și va menține hotărârea primei instanțe, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Art. 118 alin. (1) și (3) Cod de procedură civilă, stabilește că fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 130 alin. (1)-(3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Niciun fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficientă pentru soluționarea cauzei.

Materialele cauzei denotă că conform biletelor nr.5722403278914 și nr.5722403278915, eliberate pe numele Dinei Peancovschi și XXX, pentru data de 05 august 2017, ora 13.10 era programat zborul cu ÎS CA „AIR MOLDOVA”, cursa 9U 891 (Chișinău-Roma) (f.d. 11-12).

Din informația prezentată de agenția de turism Holiday Service se confirmă faptul că, la 20 mai 2017 au fost procurate două bilete de avion cu destinația Chișinău-Roma-Chișinău pe numele Dinei Peancovschi și XXX (f.d. 13).

La 05 august 2017 Peancovschi Dina a depus în adresa ÎS CA „AIR MOLDOVA” cerere prin care a solicitat compensarea prejudiciului material și moral suportat (f.d. 17).

Conform răspunsului ÎS CA „AIR MOLDOVA” motivul reținerii cursei 9U 891 (Chișinău-Roma) din 05 august 2017 a fost necesitatea asigurării securității zborului (f.d.18).

Conform informației ÎS CA „AIR MOLDOVA” cursa 9U 891 din 05 august 2017 a fost schimbată pentru ora 19.30, în locul orei 13.10 (f.d.19).

La 04 septembrie 2017 avocatul Veaceslav Spalatu în interesele Dinei Peancovschi a expediat în adresa ÎS CA „AIR MOLDOVA” somația, recepționată de către destinatar la 06 septembrie 2017, prin care a solicitat compensarea prejudiciului material estimat la suma de 245 euro, prejudiciului moral în beneficiul Dinei Peancovschi estimat la suma de 5000 de lei și prejudiciului moral în beneficiul minorei XXX estimat la suma de 10 000 de lei, în termen de 07 zile calendaristice de la data recepționării somației (f.d. 20-22).

Conform răspunsului ÎS CA „AIR MOLDOVA”, somația din 06 septembrie 2017 nu a fost examinată, fiind apreciată ca depusă repetat (f.d. 24).

Din explicațiile tehnice în privința aeronavei ER-AXV a ÎS CA „AIR MOLDOVA”, referitor la cursa 9U 0891 Chișinău-Roma din data de 05 august 2017, ora 13.10, rezultă că pe rezervorul interior de combustibil LH, indicatorul de cantitate de combustibil era inoperabil și s-a constatat scurgerea suspectă a combustibilului. Totodată, s-a identificat o disfuncționalitate la sistemul de indicare a cantității de combustibil (FQI), care oferă indicații separate și totale privind cantitatea de combustibil (f.d. 62).

Înaintând prezenta acțiune în judecată împotriva ÎS CA „Air Moldova”, a solicitat lui Peancovschi Dina în nume propriu și în interesele minorei XXX încasarea sumei de 800 euro cu titlu de compensare legală pentru amânarea zborului (câte 400 euro pentru fiecare); sumei de 2537,50 de lei cu titlu de penalitate legală pentru întârzierea zborului (echivalentul a 10% din suma de 4350 de lei pentru 5 ore și 50 minute); sumei de 46,69 euro cu titlu de dobândă de întârziere pentru neachitarea în termen a compensării legale; sumei de 225 euro cu titlu de cheltuieli de transport feroviar suportate în legătură cu amânarea zborului; compensarea în beneficiul Dinei Peancovschi a prejudiciului moral estimat la suma de 3000 de lei și în beneficiul minorei XXX a prejudiciului moral estimat la suma de 5000 de lei; precum și compensarea cheltuielilor de judecată compuse din taxa de stat în sumă de 742 de lei și cheltuieli poștale în sumă de 11,45 lei.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță, prin hotărârea din 01 octombrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă ce către Peancovschi Dina în nume propriu și în interesele minorei XXX împotriva ÎS CA „Air Moldova” privind repararea prejudiciului material, moral și încasarea penalității, dobânzii de întârziere.

S-a încasat de la ÎS CA „Air Moldova” în beneficiul Dinei Peancovschi suma de 250 euro cu titlu de compensație pentru întârzierea zborului, convertiți în valută națională conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la data executării hotărârii, suma de 29,13 euro cu titlu de dobândă de întârziere, convertiți în valută națională conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la data executării hotărârii, suma de 11,45 lei cu titlu de cheltuieli poștale și suma de 500 de lei pentru compensarea prejudiciului moral.

S-a încasat de la ÎS CA „Air Moldova” în beneficiul XXX suma de 250 euro cu titlu de compensație pentru întârzierea zborului, convertiți în valută națională conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la data executării hotărârii, suma de 29,13 euro cu titlu de dobândă de întârziere, convertiți în valută națională conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la data executării hotărârii, precum și suma de 1000 de lei pentru compensarea prejudiciului moral.

S-a încasat de la ÎS CA „Air Moldova” în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 740 de lei.

În rest, cererea de chemare în judecată s-a respins ca fiind neîntemeiată.

Curtea de Apel Chișinău, verificând legalitatea actului de dispoziție adoptat de către instanța de fond, prin decizia din 14 martie 2019, a respins apelul declarat de Peancovschi Dina în nume propriu și în interesele minorei XXX, și s-a admis apelul declarat de ÎS CA „Air Moldova”, cu casarea hotărârii din 01 octombrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, cu pronunțarea unei hotărâri noi, prin care cererea de chemare în judecată depusă de Peancovschi Dina în nume propriu și în interesele minorei XXX împotriva ÎS CA „Air Moldova” privind repararea

prejudiciului material, moral și încasarea penalității, dobânzii de întârziere, s-a respins ca fiind neîntemeiată.

În susținerea concluziei enunțate, instanța de apel a relatat că la verificarea stării tehnice a avionului ER-AXV a ÎS CA „Air Moldova” a cursei 9U 0891 s-a constatat existența unor defecțiuni tehnice, circumstanță ce a dus la imposibilitatea efectuării zborului la ora stabilită. Astfel, faptul întârzierii zborului se datorează unei împrejurări excepționale care nu a putut fi evitată în pofida adoptării tuturor măsurilor posibile.

Instanța de apel a reținut că ÎS CA „Air Moldova” a demonstrat că întârzierea zborului a avut loc din cauza unor împrejurări excepționale, fiind cauzată de ceea ce pe rezervorul interior de combustibil LH, indicatorul de cantitate de combustibil era inoperabil și s-a constatat scurgerea suspectă a combustibilului. Totodată, s-a identificat o disfuncționalitate la sistemul de indicare a cantității de combustibil (FQI), care oferă indicații separate și totale privind cantitatea de combustibil. Defecțiunea tehnică a fost neprevăzută și ar fi putut afecta siguranța zborului.

Examinând concluziile expuse în decizia contestată, Colegiul menționează că instanța de apel a dat o apreciere eronată materialului probator anexat la dosar care a dus la soluționarea greșită a cauzei, pe când prima instanță, justificat și amplu argumentat, cu pronunțarea asupra tuturor aspectelor importante și cu trimitere la probele administrate, având în susținere cadrul legal aplicabil în speță, corect a ajuns la concluzia admiterii parțiale a acțiunii.

În susținerea opiniei date se rețin prevederile art. 16 lit. e) din Legea privind protecția consumatorului nr.105-XV din 13 martie 2003, care stipulează că consumatorul, la încheierea contractelor, are dreptul de a fi despăgubit pentru daunele cauzate de produsele, serviciile care nu corespund cerințelor prescrise sau declarate ori clauzelor contractuale.

Art. 21 alin. (1) din aceeași lege, stabilește că prestatorul (executantul) obligat să asigure prestarea serviciului (executarea lucrării) în termenele și condițiile stabilite în reglementările specifice în domeniu sau stipulate în contractul de prestare a serviciului (executare a lucrării).

Conform art. 24 din Legea privind protecția consumatorului nr.105-XV din 13 martie 2003, consumatorii au dreptul de a fi informați, în mod complet, corect și precis, asupra caracteristicilor produselor și serviciilor oferite de către agenții economici astfel încât să aibă posibilitatea de a face o alegere rațională, în conformitate cu interesele lor, între produsele și serviciile oferite și să fie în măsură să le utilizeze, potrivit destinației acestora, în deplină securitate.

Art. 980 alin. (1) Cod civil (în vigoare la momentul de referință), prevede expres că prin contractul de transport, o parte (căraș, transportator) se obligă față de cealaltă parte (pasager sau client) să o transporte împreună cu bagajele ei sau, respectiv, să transporte încărcătura la locul de destinație, iar cealaltă parte se obligă să plătească remunerația convenită.

În temeiul art. 987 alin. (1) Cod civil (în vigoare până la 01 martie 2019), transportul de persoane include operațiunile de îmbarcare, transport și debarcare.

Conform art. 988 alin. (1) Cod civil, cărașul este ținut să repare prejudiciul cauzat pasagerului, cu excepția cazului când acest prejudiciu este rezultatul unei forțe majore, al stării de sănătate a pasagerului sau al faptei acestuia.

La caz este relevant de a indica și prevederile pct. 1 lit. c) din Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și

anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 836 din 08 noiembrie 2012, din care rezultă că prezentul Regulament stabilește condițiile în care pasagerii transportului aerian își pot exercita drepturile minime atunci când zborul este întârziat.

În sensul prevederilor pct. 16 lit. a) și 17 din Regulamentul menționat, în oricare din cazurile în care un operator aerian anticipează o posibilă întârziere a unui zbor peste ora de plecare prevăzută, după cum urmează timp de două ore, în cazul zborurilor de 1500 kilometri sau mai puțin, pasagerii trebuie să primească o compensație în conformitate cu prevederile capitolului V din prezentul Regulament.

În conformitate cu prevederile capitolului V pct.18 lit. a) din prezentul Regulament, când se face trimitere la prezentul capitol, pasagerii primesc o compensație în valoare de 250 euro pentru toate zborurile de 1500 kilometri sau mai puțin.

Raportând normele citate la materialele cauzei, instanța de recurs conchide că prima instanță corect a ajuns la concluzia admiterii parțiale a pretenției privind încasarea compensației pentru întârzierea zborului la cursa aeriană 9U 891 (Chișinău-Roma) în mărime de 250 euro și întemeiat a dispus încasarea din contul ÎS CA „Air Moldova” în beneficiul reclamantelor a sumei respective or, cursa respectivă a fost operată cu o întârziere de 5 ore și 50 minute, iar distanța aeriană între orașele Chișinău și Roma constituie 878 mile (1413,17 km).

Mai mult, însăși ÎS CA „Air Moldova” a confirmat faptul reținerii zborului în cadrul procesului de judecată, iar conform art. 123 alin. (6) Cod de procedură civilă, faptele invocate de una din părți nu trebuie dovedite în măsura în care cealaltă parte nu le-a negat, cu atât mai mult că dreptul de compensare pentru pasageri reprezintă un principiu, iar derogarea de la acesta se face doar dacă circumstanțele invocate de operatorul aerian pot fi calificate, în baza probelor prezentate de către acesta, ca excepționale, condiție însă ce nu se atestă la caz.

Ca urmare nu poate fi reținută concluzia instanței de apel precum că întârzierea cursei Chișinău-Roma din 05 august 2017 s-a datorat defecțiunii tehnice a aeronavei a ÎS CA „Air Moldova”, circumstanță care a dus la imposibilitatea îndeplinirii cursei la ora stabilită din cauza pericolului de securitate a zborului, deoarece, la materialele cauzei nu sunt anexate probe veridice și pertinente care ar confirma faptul că anume defecțiunea tehnică invocată de ÎS CA „Air Moldova” a reprezentat o circumstanță care a dus la imposibilitatea îndeplinirii cursei la ora stabilită din cauza pericolului sporit a zborului.

Prin urmare, Colegiul consideră că prima instanță corect a concluzionat că deși din înscrisurile anexate la filele dosarului 59-62 se atestă existența defecțiunilor tehnice ale aeronavei care a efectuat cursa 9U 891, ținând cont de condițiile specifice în care se efectuează transportul aerian și de gradul de complexitate tehnologică a aeronavelor, trebuie să se constate că, operatorii de transport aerian se confruntă în mod obișnuit, în exercitarea activității lor, cu diverse probleme tehnice determinate inevitabil de funcționarea acestor vehicule.

Astfel, în vederea evitării producerii incidentelor care pun în pericol siguranța zborurilor, aceste vehicule sunt supuse unor controale periodice extrem de stricte, care se înscriu printre condițiile curente de exploatare ale întreprinderilor de transport aerian.

Rezolvarea unei defecțiuni tehnice cauzate de o deficiență de întreținere a unui aparat de zbor (aeronavă) trebuie considerată, prin urmare, inerentă exercitării normale a activității operatorului de transport aerian.

În consecință, defecțiunile tehnice descoperite cu ocazia lucrărilor de întreținere a aeronavei sau din cauza deficiențelor în cadrul acestor lucrări nu pot constitui, prin ele însele „împrejurări excepționale” prevăzute la articolul 5 alineatul (3) din Regulamentul nr. 261/2004 (Concluzia dată a fost expusă și în cauza C-549/07 Friederike Wallentin-Hermann împotriva Alitalia - Linee Aeree Italiane SpA).

Or, conform practicii constante a Curții de Justiție a Uniunii Europene (autoritatea competentă de a interpreta prevederile Regulamentului sus-indicat), operatorul aerian poate fi exonerat de răspundere doar dacă dovedește că întârzierea se datorează unor împrejurări extraordinare care nu ar fi putut fi evitate chiar dacă fuseseră luate toate măsurile rezonabile.

Astfel, operatorul aerian ÎS CA „Air Moldova” nu a prezentat probe confirmative în sensul art. 118 Cod de procedură civilă care să confirme că a întreprins și a luat toate măsurile rezonabile pentru a evita întârzierea zborului la cursa aeriană 9U 891, ruta Chișinău-Roma din 05 august 2017.

Colegiul civil conchide că defecțiunea tehnică invocată de operatorul aerian se atribuie la categoria circumstanțelor imputabile primului, și nu sunt calificate drept circumstanțe excepționale, exoneratoare de răspundere or, problemele tehnice descoperite cu ocazia lucrărilor de întreținere a aeronavei sau din cauza deficiențelor în cadrul acestor lucrări nu pot constitui, prin ele însele, împrejurări excepționale.

În acest sens urmează a fi respins argumentul instanței de apel referitor la faptul că dispozițiile hotărârii Guvernului nr.836 din 08 noiembrie 2012 nu prevăd un drept la compensație în caz de reținere a zborului, ci doar în caz de anulare sau refuz la îmbarcare, deoarece pct.18 lit. a) al capitolului V din Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin hotărârea Guvernului nr. 836 din 08 noiembrie 2012, stabilește expres că pasagerii transportului aerian primesc o compensație stabilită conform distanței parcurse „pentru toate zborurile”, sumă ce include distanța de la locul de plecare până la locul destinației.

Circumstanțele respective în plus justifică temeinicia pretenției Dinei Peancovschi și Licianeii Vornician privind încasarea compensației pentru întârzierea zborului în sumă de 250 euro, care corect a fost admisă parțial de către prima instanță și greșit a fost respinsă de către instanța de apel.

De asemenea, Colegiul reține ca fiind justă și aprecierea de către prima instanță precum că cerința reclamantei privind încasarea sumei de 2537,50 de lei cu titlu de penalitate legală pentru întârzierea zborului este neîntemeiată, reținând ca fiind justificativ argumentul ÎS CA „Air Moldova”, precum că Regulamentul privind compensarea și asistența pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 836 din 08 noiembrie 2012, stabilește norme speciale pentru raportul juridic din speță și nu prevede posibilitatea calculării penalității în baza Legii privind protecția consumatorilor nr. 105 din 13 martie 2003.

Tot aici, Colegiul reține ca fiind relevante și constatările primei instanțe cu privire la pretenția de încasare a sumei cu titlu de dobândă de întârziere pentru neachitarea în termen a compensării legale în mărime de 29,13 euro pentru fiecare dintre reclamante

or, suma din care a fost calculată dobânda de întârziere este valoarea admisă de către instanța de judecată ca fiind 250 euro pentru fiecare dintre reclamante, prin urmare din suma de 500 euro pentru perioada de întârziere este 14 septembrie 2017 – 09 ianuarie 2018, rezultă dobânda de întârziere în mărime de 29,13 euro, pentru fiecare dintre reclamante.

La fel, prima instanță a concluzionat corect și asupra pretenției privind cheltuielile de transport feroviar suportate în legătură cu amânarea zborului, or, conform art. 988 alin. (2) Cod civil, răspunderea cărașului pentru prejudiciile care rezultă din întârziere este exclusă dacă altfel nu s-a convenit în mod expres sau dacă transportatorul nu a acționat cu intenție sau din culpă gravă. Prin urmare, raporturile juridice dintre reclamante și pârât au constat exclusiv în încheierea contractului de transport aerian din or. Chișinău spre or. Roma, nu și conexiunea dintre stația de trenuri Roma Termini – Reggio Di Calabria Centrale. Corespunzător, contractul de transport a fost executat de către pârât potrivit condițiilor specificate în el, exclusiv în privința transportării pasagerelor reclamante pe cale aeriană, nu și terestră, iar pentru încălcarea condițiilor respective a fost obligat la repararea prejudiciilor corespunzătoare.

În asemenea condiții, nu a fost demonstrat faptul că, transportatorul a acționat cu intenție sau din culpă gravă, motiv din care instanța de judecată a respins corect solicitarea cu privire la încasarea sumei de 225 euro cu titlu de cheltuieli de transport feroviar suportate în legătură cu amânarea zborului, ca fiind neîntemeiată.

De asemenea, Colegiul reține ca fiind justă și aprecierea de către prima instanță cu referire la compensarea prejudiciului moral, din următoarele considerente.

Conform art. 20 alin. (4)-(6) din Legea privind protecția consumatorilor nr. 105 din 13 martie 2003, prejudiciul moral cauzat consumatorului de către producător, vânzător, prestator prin încălcarea drepturilor lui prevăzute de prezenta lege, precum și de alte acte normative, se repară în mărimea stabilită de instanța judecătorească.

Prejudiciul moral se repară indiferent de repararea prejudiciului material cauzat consumatorului.

Pentru repararea prejudiciului cauzat consumatorului, acesta trebuie să facă dovada prejudiciului.

Conform art. 1422 alin. (1) și (2) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

Totodată, conform art. 1423 alin. (1) și (2) Cod civil, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate.

Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, hiând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Astfel, reieșind din circumstanțele cauzei, comportamentul pârâtului, Colegiul consideră justă concluzia primei instanțe de a admite parțial și a încasa de la ÎS CA „Air Moldova” în beneficiul Dinei Peancovschi suma de 500 lei și în beneficiul Lucianei Vomicean suma de 1000 lei, pentru compensarea prejudiciului moral, or sumele solicitate în acțiune cu titlu de prejudiciu moral sunt exagerate și nu denotă cuantumul suferințelor psihice în echivalent bănesc de fapt suportate.

Cu referire la prevederile art. 94 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cererea părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată, astfel, fiind justificată și solicitarea reclamantelor cu privire la încasarea cheltuielilor de judecată, respectiv prima instanță corect a dispus încasarea cheltuielilor de judecată în sumă de 740 de lei, or, la materialele cauzei sunt probe întru confirmarea acestora. Potrivit prevederilor art.82 Cod de procedură civilă, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a pricinii.

Conform art. 96 alin. (1) și (1¹) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin.(1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Conform art.63 alin.5 al Legii cu privire la avocatură nr.1260 din 19.07.2002, cheltuielile suportate în legătură cu acordarea de către avocat a asistenței juridice în organele de urmărire penală și instanțele de judecată în cauzele penale, civile și administrative se încasează concomitent cu soluționarea cauzei în fond, fără o procedură litigioasă prealabilă.

Prin prisma practicii CEDO, se evidențiază necesitatea prezentării, de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor, a următoarelor documente: dovada achitării onorariilor avocaților; copia de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți-persoane juridice și în alte cazuri stabilite de legislație; listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și a timpului aferent acestora (cu tariful și orarul). Deasemenea, pentru determinarea cuantumului compensației acordate, instanța de judecată, pentru a face o apreciere corectă, va mai ține cont de: complexitatea cauzei, noutatea și dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță, aportul avocatului la soluționarea cauzei, timpul și munca depusă de avocat, faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare, justificarea și ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză, și alți factori la discreția instanței.

Colegiul remarcă că potrivit bonului de plată din 25 octombrie 2018 (f.d. 118), se atesta achitarea serviciilor juridice de către reclamant în mărime de 4000 de lei, iar conform raportului privind activitatea avocatului Veaceslav Spalatu se atestă lista detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și a timpului aferent acestora (cu tariful și orarul).

Astfel, reieșind din faptul că în cadrul prezentei acțiuni, reclamantul fost reprezentat de către avocat, acesta prezentându-se în ședințele judiciare, ținând cont de art. 96 alin. (1) Cod de procedură civilă, instanța consideră necesare, rezonabile și realmente angajate cheltuielile de asistență juridică pe marginea prezentei cereri de chemare în judecată în cuantumul solicitat de 4000 de lei. Aici, instanța de recurs reține că avînd în vedere durata în timp a examinării cauzei, volumul asistenței juridice

acordat, numărul de ședințe la care a participat avocatul, complexitatea cauzei reieșind din suma solicitată, se conchide că suma cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 4000 lei este una rezonabilă.

În conexiunea celor relatate se constată că instanța de apel nu a calificat corect, din punct de vedere juridic, acțiunile cu care a fost învestită, ce a dus la emiterea unei soluții greșite, pe când prima instanță în mod temeinic și legal a admis parțial acțiunea depusă de Dina Peancovschi în nume propriu și în interesele minorei XXX.

Distinct de cele relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f), 445 alin.(3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Dina Peancovschi în nume propriu și în interesele minorei XXX, reprezentată de avocatul Veaceslav Spalatu.

Se casează decizia din 14 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Dina Peancovschi în nume propriu și în interesele minorei XXX împotriva Întreprinderii de Stat Compania Aeriană „Air Moldova” privind repararea prejudiciului material, moral și încasarea penalității, dobânzii de întârziere.

Se menține hotărârea din 01 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

Se încasează de la Întreprinderea de Stat Compania Aeriană „Air Moldova” în beneficiul Dinei Peancovschi și XXX suma de 4 000 de lei, cu titlu de cheltuieli suportate pentru asistență juridică.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Svetlana Filincova

Galina Stratulat

Maria Ghervas

Victor Burduh